

GIA ĐÌNH VIỆT NAM VỚI CHỨC NĂNG GIÁO DỤC TRONG KỶ NGUYÊN VƯỜN MÌNH CỦA ĐẤT NƯỚC

Vũ Văn Cảnh¹
Nguyễn Đắc Đức²

Tóm tắt: Gia đình là nền tảng xã hội, giữ vai trò trung tâm trong hình thành và phát triển nhân cách. Trong bối cảnh đất nước bước vào giai đoạn phát triển mạnh mẽ, chức năng giáo dục của gia đình vừa có cơ hội mới vừa đối mặt nhiều thách thức. Bài viết phân tích sự biến đổi của chức năng này, những khó khăn gia đình Việt Nam đang trải qua, đồng thời đề xuất giải pháp để nâng cao vai trò giáo dục trong bối cảnh hội nhập. Kết quả chỉ ra ba thách thức chính: ảnh hưởng của truyền thông và mạng xã hội, sự phân hóa kinh tế - xã hội, và thiếu kỹ năng giáo dục của cha mẹ. Bên cạnh đó là những cơ hội như nhận thức xã hội tăng cao, chính sách hỗ trợ của Nhà nước, cùng khả năng ứng dụng công nghệ. Bài viết đề xuất nhóm giải pháp về tuyên truyền, phát triển kinh tế hộ, xây dựng môi trường xã hội lành mạnh, tăng cường liên kết gia đình - nhà trường - xã hội và đổi mới phương pháp giáo dục trong gia đình.

Từ khóa: Chức năng giáo dục, Gia đình Việt Nam, Hội nhập, Nhân cách, Phát triển.

Abstract: The family, as a fundamental social institution, holds a pivotal position in shaping and developing human personality. In the context of Vietnam entering a new era of advancement, alongside profound transformations across all aspects of social life, the educational function of the family is also being significantly influenced by both opportunities and challenges. This article analyzes the current changes in the educational function of Vietnamese families and proposes several approaches to effectively promote this role in the country's new stage of development. The research findings indicate that the family's educational function is currently facing three major challenges: the declining role of the family due to the influence of mass media and social networks; the socioeconomic disparities among family groups; and the lack of educational skills in many households. However, the article also highlights several major opportunities, such as the growing societal awareness of the family's role, supportive policies from the State, and the potential for applying technology in family education. The novelty of the article lies in its approach to the family's educational function from the perspective of integration and development, aligned with the requirement of building a well-rounded Vietnamese citizen in the new era.

1 Cử nhân, Trường Sĩ quan Chính trị - Bộ Quốc phòng

2 Cử nhân, Lữ đoàn Thông tin 602, Bộ Tham mưu, Quân chủng Hải Quân - Bộ Quốc phòng

Keywords: *Educational function, Vietnamese family, Integration, Personality, Development.*

Nhận bài: 05/06/2025 Gửi phản biện: 12/06/2025 Duyệt đăng: 20/08/2025

1. Đặt vấn đề

Gia đình là môi trường đầu tiên nuôi dưỡng, giáo dục con người. Những giá trị đạo đức, nhân cách, lối sống được gieo từ đây, ảnh hưởng lâu dài đến mỗi cá nhân. Trong bối cảnh Việt Nam đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa và hội nhập quốc tế, chức năng giáo dục của gia đình càng trở nên cấp thiết.

Sự phát triển của kinh tế thị trường, mạng xã hội và văn hóa ngoại lai đã làm biến đổi cấu trúc và giá trị trong gia đình. Một mặt, gia đình có nhiều cơ hội tiếp cận tri thức, công nghệ để nâng cao kỹ năng nuôi dạy con. Mặt khác, sự chi phối của nhịp sống hiện đại và ảnh hưởng bên ngoài khiến vai trò giáo dục có nguy cơ suy giảm.

Đảng và Nhà nước coi con người là trung tâm phát triển. Để xây dựng nguồn nhân lực chất lượng cao, cần không chỉ tri thức và kỹ năng mà cả đạo đức, nhân cách, lý tưởng. Do đó, phát huy chức năng giáo dục gia đình là nhiệm vụ có ý nghĩa cả lý luận và thực tiễn.

2. Phương pháp nghiên cứu

Bài viết sử dụng phương pháp luận của chủ nghĩa Mác - Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh về con người, gia đình và giáo dục. Quan điểm duy vật biện chứng và duy vật lịch sử là nền tảng xuyên suốt trong quá trình nhận thức và phân tích chức năng giáo dục của gia đình Việt Nam trong mối liên hệ với điều kiện kinh tế - xã hội hiện nay. Trong quá trình thực hiện, bài báo sử dụng tổng hợp các phương pháp cụ thể như: phương pháp phân tích - tổng hợp tài liệu nhằm hệ thống hóa

ơ sở lý luận và thực tiễn; phương pháp lịch sử - logic để chỉ ra sự vận động, biến đổi của chức năng giáo dục trong gia đình Việt Nam qua các giai đoạn phát triển xã hội; phương pháp so sánh - đối chiếu để làm rõ những thách thức và cơ hội đặt ra trong bối cảnh hiện nay; phương pháp điều tra xã hội học (khai thác từ các báo cáo, số liệu hiện hành) nhằm minh chứng và củng cố các luận điểm thực tiễn.

3. Kết quả và bàn luận

3.1. Gia đình và chức năng giáo dục đặc thù

Gia đình là chiếc nôi đầu tiên nơi con người được sinh ra, nuôi dưỡng và trưởng thành. Với tư cách là một thiết chế xã hội đặc biệt, gia đình được hình thành từ những mối quan hệ tự nhiên như hôn nhân và huyết thống, nơi các thành viên cùng sinh sống và chia sẻ trách nhiệm kinh tế. Những bài học đầu tiên trong cuộc đời mỗi người thường bắt đầu từ gia đình - nơi giáo dục không chỉ diễn ra sớm nhất mà còn kéo dài xuyên suốt cả đời. Hoạt động giáo dục trong gia đình là quá trình tác động toàn diện, liên tục và sâu sắc, góp phần hình thành nhân cách, giá trị sống và định hướng hành vi cho mỗi cá nhân. Tác phong, cách sống, tư duy, việc làm, đạo đức và cả sự nghiệp của cha mẹ đều để lại ảnh hưởng lâu dài, thấm sâu vào con cái - đúng như dân gian từng nói: “*Giờ nhà ai, quai nhà nấy*”.

Giáo dục trong gia đình chủ yếu vận hành qua tình cảm, là hình thức giáo dục vừa cụ thể, toàn diện, vừa mang tính cá thể hóa cao. Tính toàn diện thể hiện ở chỗ nó

bao quát nhiều khía cạnh của con người: trí tuệ, đạo đức, thể chất, thẩm mỹ, năng lực xã hội. Tính cụ thể nằm ở việc giáo dục gia đình không dừng ở lý thuyết hay quy chuẩn trừu tượng, mà hướng vào từng cá nhân cụ thể với những phẩm chất và năng lực riêng biệt. Chính sự đặc thù ấy khiến mỗi trẻ em đều cần có cách tiếp cận giáo dục phù hợp với tính cách và hoàn cảnh riêng để đạt được hiệu quả tối ưu. Do đó, có thể xem giáo dục gia đình là một loại hình giáo dục xã hội rất đặc thù và không thể thay thế.

Hình thức giáo dục này được thực hiện thông qua việc tổ chức đời sống hàng ngày, sinh hoạt chung của cả gia đình và đặc biệt là sự làm gương của cha mẹ. Các phương pháp được sử dụng thường đơn giản, tự nhiên như: khuyến khích, thuyết phục, phân tích, giải thích, dạy bảo, tạo thói quen, khen thưởng đúng lúc, đồng thời cũng không thiếu những biện pháp răn đe, uốn nắn khi cần thiết. Tuy nhiên, cách áp dụng các phương pháp này rất linh hoạt, tùy thuộc vào điều kiện cụ thể của từng gia đình và đặc điểm của từng đứa trẻ.

Giáo dục trong gia đình luôn dựa trên một số nguyên tắc cơ bản như: tôn trọng nhân cách và sự khác biệt cá nhân của con trẻ; kết hợp hài hòa giữa sự nghiêm khắc và lòng khoan dung; lấy tình yêu thương làm nền tảng; sử dụng quyền lực của cha mẹ một cách hợp lý, chủ yếu để điều chỉnh và định hướng; và cuối cùng, sự thống nhất trong mục tiêu giáo dục giữa các thành viên là điều kiện tiên quyết để tạo ra kết quả giáo dục tích cực. Ngược lại, sự mâu thuẫn, không nhất quán trong định hướng giáo dục sẽ dẫn đến hậu quả là sự phát triển lệch lạc về nhân cách của trẻ.

Về mặt nội dung, giáo dục trong gia đình tập trung vào các lĩnh vực cốt lõi như: đạo đức, kiến thức nền tảng, kỹ năng sống,

lao động, thể chất và cảm thụ thẩm mỹ. Trong đó, kỹ năng sống ngày càng trở nên quan trọng trong bối cảnh xã hội hiện đại đầy biến động. Đích đến cuối cùng của giáo dục gia đình luôn là hình thành những con người có đạo đức, có tri thức, sống nhân ái, có sức khỏe và có khả năng chuyên môn đáp ứng được nhu cầu của cuộc sống và sự phát triển của xã hội. Nói rộng ra, đó là quá trình bồi dưỡng những công dân chân chính - biết sống tử tế, biết yêu thương, biết cống hiến vì cộng đồng và vì sự nghiệp xây dựng đất nước giàu mạnh, văn minh.

3.2. Kỷ nguyên vươn mình và những yêu cầu đặt ra đối với chức năng giáo dục của gia đình Việt Nam

Việt Nam đang bước vào kỷ nguyên thứ ba: *Kỷ nguyên vươn mình của dân tộc, khởi đầu từ Đại hội lần thứ XIV của Đảng*. Đây là “*kỷ nguyên phát triển, kỷ nguyên giàu mạnh dưới sự lãnh đạo, cầm quyền của Đảng, xây dựng thành công nước Việt Nam xã hội chủ nghĩa. Đích đến của kỷ nguyên vươn mình là dân giàu, nước mạnh, xã hội xã hội chủ nghĩa, sánh vai với các cường quốc năm châu. Ưu tiên hàng đầu trong kỷ nguyên mới là thực hiện thắng lợi các mục tiêu chiến lược đến năm 2030, Việt Nam trở thành nước đang phát triển, có công nghiệp hiện đại, thu nhập trung bình cao; đến năm 2045 trở thành nước xã hội chủ nghĩa phát triển, có thu nhập cao*” (Tô Lâm, 2024). Mục tiêu của kỷ nguyên thứ ba là sự tích hợp ở tầm cao mới, trình độ mới những mục tiêu của hai kỷ nguyên trước, phản ánh sự phát triển về chất của mục tiêu độc lập dân tộc gắn liền với chủ nghĩa xã hội, của sự vận động biện chứng Độc lập - Tự do - Hạnh phúc.

Kỷ nguyên phát triển mới đặt ra yêu cầu cấp thiết phải nâng cao chất lượng con người - chủ thể trung tâm của công cuộc

công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước và hội nhập quốc tế sâu rộng. Trong đó, gia đình với chức năng giáo dục truyền thống cần được phát huy mạnh mẽ và thích ứng linh hoạt với những đòi hỏi mới của thời đại. Chức năng giáo dục của gia đình không còn dừng lại ở việc truyền dạy những giá trị đạo đức, lối sống theo nghĩa hẹp, mà phải được mở rộng, nâng cao cả về nội dung, phương thức và trách nhiệm trước yêu cầu đào tạo nên những công dân toàn diện - có lý tưởng xã hội chủ nghĩa, năng lực hội nhập, và bản lĩnh giữ gìn bản sắc văn hóa dân tộc.

Trước hết, gia đình phải trở thành nền tảng đầu tiên trong việc hình thành thế giới quan, nhân sinh quan và lý tưởng cách mạng cho thế hệ trẻ. Trong bối cảnh nhiều luồng tư tưởng, giá trị đa chiều lan tỏa mạnh mẽ qua không gian mạng, nếu thiếu định hướng từ gia đình, lớp trẻ rất dễ rơi vào tình trạng hoang mang, mất phương hướng. Vì vậy, giáo dục trong gia đình cần khơi dậy lòng yêu nước, niềm tin vào con đường đi lên chủ nghĩa xã hội dưới sự lãnh đạo của Đảng, hun đúc tinh thần tự lực, tự cường, sẵn sàng cống hiến cho sự nghiệp chung của dân tộc.

Gia đình phải đáp ứng yêu cầu phát triển năng lực toàn diện cho con người Việt Nam trong thời đại mới - vừa có tri thức, kỹ năng, tư duy sáng tạo, vừa có đạo đức, trách nhiệm công dân và ý thức kỷ luật. Điều này đòi hỏi cha mẹ không chỉ đóng vai trò “*người dạy bảo*” mà còn là “*người bạn đồng hành*”, biết lắng nghe, tôn trọng cá tính, khơi dậy nội lực và định hướng phát triển cho con theo tinh thần khai phóng và hội nhập.

Đồng thời, trước sự thách thức của toàn cầu hóa và sự xâm nhập mạnh mẽ của các giá trị ngoại lai, chức năng giáo dục văn hóa trong gia đình càng trở nên quan trọng. Gia đình cần chủ động bồi dưỡng cho con em

lòng tự hào dân tộc, ý thức gìn giữ và phát huy giá trị văn hóa truyền thống, hình thành bản lĩnh văn hóa vững vàng để “*hòa nhập mà không hòa tan*”, góp phần xây dựng một nền văn hóa Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc như tư tưởng Hồ Chí Minh đã chỉ rõ.

Cuối cùng, sự phối hợp giữa gia đình - nhà trường - xã hội trong công tác giáo dục phải được nâng lên tầm chiến lược. Gia đình không thể đơn độc làm tròn chức năng giáo dục nếu thiếu sự đồng hành của các thiết chế xã hội khác. Trong điều kiện xã hội phát triển nhanh, đa chiều như hiện nay, việc xây dựng một môi trường giáo dục toàn diện - nơi mọi thành viên đều có trách nhiệm và vai trò rõ ràng - chính là bảo đảm căn bản để phát huy đầy đủ vai trò của gia đình trong sự nghiệp phát triển đất nước.

3.3. Những thách thức đặt ra đối với giáo dục gia đình trong bối cảnh hiện nay

Trong kỷ nguyên phát triển mới của đất nước với sự biến động sâu rộng của đời sống xã hội, gia đình Việt Nam cũng đang trải qua những thay đổi toàn diện cả về cấu trúc lẫn chức năng. Quá trình toàn cầu hóa và hội nhập quốc tế, không chỉ mở ra nhiều cơ hội mới, mà còn đặt ra hàng loạt thách thức phức tạp, ảnh hưởng trực tiếp đến đời sống gia đình và đặc biệt là công tác giáo dục trong gia đình. Một loạt vấn đề xã hội tiêu cực đang gia tăng như: tỷ lệ ly hôn ngày càng cao, quan hệ ngoài hôn nhân, sống thử, nạn mại dâm, bạo lực gia đình, tội phạm vị thành niên, nghiện ngập, trẻ em lang thang, buôn bán người, bất bình đẳng giới, mua bán hôn nhân xuyên quốc gia... đã và đang len lỏi vào từng cộng đồng, từng gia đình, ảnh hưởng đến mọi mặt đời sống cá nhân và xã hội.

Tình trạng này làm phát sinh một môi trường xã hội thiếu lành mạnh, gây bất lợi

nghiêm trọng đến sự ổn định của gia đình, làm suy giảm hiệu quả của giáo dục trong gia đình và ảnh hưởng tiêu cực đến quá trình phát triển nhân cách của trẻ. Thêm vào đó, các gia đình hiện nay còn đang đối diện với muôn vàn khó khăn về kinh tế, khiến cuộc sống trở nên bấp bênh, thiếu ổn định. Không ít bậc cha mẹ do trình độ học vấn còn hạn chế hoặc vì áp lực mưu sinh mà không có đủ thời gian, điều kiện để quan tâm, chăm sóc, giáo dục con cái một cách toàn diện. Trong khi đó, trẻ em ngày nay có xu hướng phát triển tâm - sinh lý nhanh hơn, phức tạp hơn, nhưng nhiều bậc phụ huynh lại thiếu kiến thức, kỹ năng và phương pháp phù hợp để theo kịp và định hướng kịp thời.

Ngoài ra, làn sóng đô thị hóa và xu hướng di cư lao động đã làm biến đổi mạnh mẽ cấu trúc gia đình truyền thống. Nhiều cha mẹ buộc phải rời xa gia đình để làm việc tại các khu công nghiệp, thành phố lớn, khiến con cái thiếu sự gần gũi, chăm sóc và dạy dỗ thường xuyên. Điều này không chỉ gây ra khoảng cách về tình cảm giữa các thành viên, làm lỏng lẻo mối gắn kết gia đình, mà còn khiến vai trò giáo dục của gia đình bị thay thế dần bởi các thiết chế xã hội như nhà trường, phương tiện truyền thông, mạng xã hội... Sự thay thế này, nếu thiếu định hướng đúng đắn và nhân văn, có thể dẫn đến những lệch lạc trong quá trình hình thành nhân cách của trẻ nhỏ - đặc biệt trong giai đoạn phát triển đầy biến động hiện nay. Những hệ quả tiêu cực của thực trạng này hoàn toàn có khả năng kéo dài và in hằn vào thế hệ tương lai, ảnh hưởng đến chất lượng nguồn nhân lực và đạo đức xã hội trong dài hạn.

3.4. Giải pháp nâng cao hiệu quả giáo dục gia đình trong bối cảnh hiện nay

Trong bối cảnh toàn cầu hóa và hội nhập, gia đình Việt Nam đang đứng trước

nhiều biến động về kinh tế, xã hội và văn hóa. Dù chịu ảnh hưởng từ mặt trái của cơ chế thị trường, song các giá trị truyền thống như tình nghĩa vợ chồng, sự hy sinh của cha mẹ, lòng hiếu thảo và tinh thần gắn bó vẫn được duy trì. Đồng thời, gia đình hiện đại cũng tiếp nhận nhiều giá trị tích cực như dân chủ, bình đẳng giới, tôn trọng cá nhân. Sự kết hợp hài hòa giữa truyền thống và hiện đại đã tạo cơ sở để gia đình tiếp tục giữ vai trò trung tâm trong giáo dục nhân cách, đạo đức và lối sống cho thế hệ trẻ. Tuy nhiên, để thực hiện tốt chức năng này trong bối cảnh mới, cần triển khai đồng bộ nhiều giải pháp.

Một là, tăng cường công tác tuyên truyền, giáo dục nhận thức

Công tác tuyên truyền có ý nghĩa mở đường, giúp nâng cao nhận thức của toàn xã hội về vai trò của giáo dục gia đình. Các cơ quan văn hóa, giáo dục, thông tin - truyền thông cần xây dựng nội dung dễ hiểu, gần gũi và thiết thực, qua đó giúp cha mẹ và cộng đồng nắm bắt rõ trách nhiệm trong việc nuôi dạy con cái.

Hệ thống báo chí, truyền hình, phát thanh và mạng xã hội cần dành nhiều chuyên trang, chuyên mục phản ánh các mô hình gia đình tiêu biểu, chia sẻ kinh nghiệm thực tiễn trong chăm sóc và giáo dục trẻ em. Những câu chuyện tích cực sẽ lan tỏa mạnh mẽ, khuyến khích cộng đồng nhân rộng. Song song, các tổ chức như Hội Phụ nữ, Đoàn Thanh niên, Hội Nông dân, Hội Cựu chiến binh nên tổ chức hội thảo, diễn đàn, tọa đàm để tạo không gian trao đổi kinh nghiệm và nâng cao ý thức trách nhiệm giáo dục trong cộng đồng.

Ở cấp cơ sở, chính quyền cần lồng ghép giáo dục gia đình vào các phong trào xây dựng đời sống văn hóa, giao nhiệm vụ

cụ thể cho tổ dân phố, ban công tác mặt trận để việc tuyên truyền có hiệu quả thực chất. Tuyên truyền nhận thức không chỉ mang tính tức thời mà còn tạo nền tảng bền vững cho những thay đổi lâu dài.

Hai là, phát triển kinh tế hộ gia đình gắn với an sinh xã hội

Kinh tế ổn định là điều kiện tiên quyết để gia đình thực hiện chức năng giáo dục. Khi cuộc sống bảo đảm, cha mẹ có thời gian, điều kiện đầu tư cho con cái cả về trí tuệ, thể chất và đạo đức. Ngược lại, hoàn cảnh khó khăn khiến cha mẹ phải mưu sinh vất vả, dẫn đến buông lỏng hoặc phó mặc việc giáo dục.

Vì vậy, phát triển kinh tế hộ gắn với an sinh xã hội là giải pháp nền tảng. Nhà nước cần tiếp tục hoàn thiện chính sách hỗ trợ phát triển kinh tế hộ bền vững, đặc biệt ưu tiên vùng sâu, vùng xa, vùng đồng bào dân tộc thiểu số. Các chính sách như cho vay ưu đãi, đào tạo nghề, hỗ trợ kỹ thuật nông nghiệp, phát triển tiểu thủ công nghiệp và xây dựng mô hình kinh tế số phù hợp từng địa phương sẽ giúp nâng cao thu nhập, giảm nghèo bền vững.

Song song, hệ thống an sinh xã hội cần bảo vệ tốt nhóm yếu thế như trẻ em, phụ nữ, người cao tuổi, người khuyết tật thông qua bảo hiểm y tế, bảo hiểm xã hội, trợ cấp hộ nghèo và cận nghèo. Khi đời sống kinh tế ổn định, cha mẹ có điều kiện quan tâm đến việc học tập, rèn luyện và phát triển toàn diện của con cái, đồng thời hạn chế các hệ lụy xã hội từ đói nghèo như bạo lực, trẻ em bỏ học hay tệ nạn.

Ba là, xây dựng môi trường xã hội - văn hóa lành mạnh

Một gia đình muốn phát huy hiệu quả giáo dục phải đặt trong môi trường xã hội an toàn, tích cực. Trong bối cảnh hội nhập,

nhiều yếu tố tiêu cực như lối sống thực dụng, chủ nghĩa cá nhân, bạo lực học đường, nghiện game, nghiện mạng xã hội, tệ nạn ma túy, mại dâm... có nguy cơ xâm nhập và ảnh hưởng trực tiếp đến quá trình hình thành nhân cách trẻ.

Do đó, xây dựng môi trường xã hội - văn hóa lành mạnh là nhiệm vụ mang tính then chốt. Các cơ quan truyền thông cần định hướng nội dung nhân văn, cổ vũ lối sống đẹp, tôn vinh giá trị gia đình, đồng thời kiên quyết loại bỏ sản phẩm văn hóa lệch chuẩn. Chính quyền cơ sở phải tăng cường quản lý xã hội, xây dựng cộng đồng kỷ cương, văn minh, đầu tư vào nhà văn hóa, thư viện, sân chơi để người dân, đặc biệt là thanh thiếu niên, có môi trường sinh hoạt tích cực.

Bên cạnh đó, gia đình cần gắn kết chặt chẽ với nhà trường và cộng đồng trong quản lý, giáo dục con em. Mỗi cá nhân phải nâng cao ý thức trách nhiệm, xây dựng văn hóa ứng xử lành mạnh và lên án các hành vi phản văn hóa. Khi môi trường xã hội lành mạnh, gia đình sẽ có thêm điều kiện thuận lợi để hoàn thành chức năng giáo dục.

Bốn là, tăng cường mối liên kết giữa gia đình, nhà trường và xã hội

Gia đình, nhà trường và xã hội là ba môi trường giáo dục cơ bản, bổ sung cho nhau. Gia đình là nền tảng đầu tiên, nhà trường hệ thống hóa tri thức, xã hội là nơi mở rộng và kiểm chứng giá trị. Nếu ba môi trường này phối hợp chặt chẽ, con người sẽ được phát triển toàn diện; ngược lại, sự thiếu đồng bộ sẽ dẫn đến gián đoạn, làm giảm hiệu quả giáo dục.

Thực tế hiện nay cho thấy sự phối hợp còn nhiều bất cập: mục tiêu chưa thống nhất, phương pháp thiếu đồng bộ, liên lạc chưa thường xuyên. Do đó, cần thiết lập cơ chế

phối hợp rõ ràng. Gia đình phải coi giáo dục con là nghĩa vụ lâu dài, chủ động làm gương trong hành vi, thường xuyên tương tác với nhà trường. Nhà trường cần mở rộng kênh liên lạc, tổ chức họp phụ huynh định kỳ, ngoại khóa gắn kết với cha mẹ và hướng dẫn phương pháp giáo dục tích cực. Các tổ chức xã hội, đoàn thể phải tích cực tham gia giáo dục cộng đồng, xây dựng môi trường thân thiện, an toàn cho trẻ.

Đặc biệt, trong bối cảnh chuyển đổi số, cần ứng dụng công nghệ thông tin để kết nối nhanh chóng và hiệu quả giữa gia đình, nhà trường và xã hội. Cơ chế giám sát và phản hồi của chính quyền, cơ quan quản lý giáo dục cũng cần được duy trì thường xuyên để bảo đảm liên kết chặt chẽ.

Năm là, hỗ trợ các bậc cha mẹ đổi mới phương pháp giáo dục

Xã hội hiện đại thay đổi nhanh chóng khiến đặc điểm tâm sinh lý, hành vi của trẻ em khác biệt so với các thế hệ trước. Nếu cha mẹ vẫn giữ cách giáo dục áp đặt, thiếu khoa học thì khó đạt hiệu quả, thậm chí gây phản tác dụng.

Vì vậy, hỗ trợ cha mẹ đổi mới phương pháp giáo dục là yêu cầu cấp bách. Trước hết, cha mẹ cần nhận thức rằng nuôi dạy con không chỉ dựa vào bản năng hay kinh nghiệm truyền thống mà phải dựa trên cơ sở khoa học, phù hợp với từng giai đoạn phát triển của trẻ. Nhà nước và các tổ chức xã hội nên tổ chức các khóa bồi dưỡng, tập huấn kỹ năng làm cha mẹ dưới nhiều hình thức: hội thảo, lớp học, câu lạc bộ, khóa học trực tuyến. Nội dung cần tập trung vào tâm lý học lứa tuổi, phương pháp giáo dục tích cực, kỹ năng giao tiếp, giải quyết xung đột và phát triển cảm xúc - xã hội.

Nhà trường cũng cần đóng vai trò cầu

nối, tổ chức buổi trao đổi, mời chuyên gia tư vấn, phổ biến tài liệu hướng dẫn nuôi dạy con khoa học. Các phương tiện truyền thông và mạng xã hội phải lan tỏa mô hình giáo dục gia đình tích cực, cổ vũ giá trị nhân văn, xây dựng cộng đồng phụ huynh cùng học hỏi, chia sẻ kinh nghiệm.

Những giải pháp trên đây không chỉ có ý nghĩa cấp thiết trong bối cảnh hiện nay, mà còn là nền tảng lâu dài để gia đình tiếp tục phát huy vai trò là “*trường học đầu tiên*” trong hành trình hình thành nhân cách và phát triển toàn diện của mỗi con người, đáp ứng yêu cầu phát triển của đất nước trong “*kỷ nguyên vươn mình*”.

4. Kết luận

Trong bối cảnh đất nước đang bước vào kỷ nguyên phát triển mạnh mẽ, giáo dục con người trở thành nhiệm vụ chiến lược, lâu dài và toàn diện. Gia đình - thiết chế xã hội nền tảng - tiếp tục giữ vai trò đặc biệt quan trọng trong việc hình thành những giá trị đạo đức, lối sống và nhân cách đầu tiên cho mỗi cá nhân. Khi đất nước chuyển mình sâu sắc về kinh tế, văn hóa, xã hội, chức năng giáo dục của gia đình càng cần được khẳng định và phát huy mạnh mẽ. Để làm được điều đó, cần có sự phối hợp đồng bộ giữa cả hệ thống chính trị và từng gia đình. Về phía Nhà nước, cần hoàn thiện thể chế, chính sách tạo điều kiện thuận lợi cho gia đình thực hiện tốt chức năng giáo dục, đồng thời đẩy mạnh tuyên truyền, nâng cao nhận thức xã hội và xây dựng môi trường hỗ trợ tích cực. Về phía mỗi gia đình, cần nâng cao ý thức trách nhiệm trong việc nuôi dạy con cái, xem đó không chỉ là nghĩa vụ cá nhân mà còn là trách nhiệm với cộng đồng. Cha mẹ cần trang bị kiến thức, kỹ năng phù hợp, tương tác hiệu quả với nhà trường và xã hội, đồng thời giữ gìn và truyền dạy các

giá trị văn hóa truyền thống. Phát huy hiệu quả chức năng giáo dục của gia đình chính là góp phần xây dựng nền tảng vững chắc cho

nguồn nhân lực chất lượng cao - yếu tố quyết định sự thành công của sự nghiệp đổi mới và hội nhập quốc tế của Việt Nam hôm nay.

Tài liệu tham khảo

1. Ban Chấp hành Trung ương Đảng (2014), *Nghị quyết số 33-NQ/TW ngày 09/6/2014 của Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XI về xây dựng và phát triển văn hóa, con người Việt Nam đáp ứng yêu cầu phát triển bền vững đất nước*.

2. Trần Văn Bình (chủ biên) (2020), *Gia đình và chức năng giáo dục trong bối cảnh hiện nay*, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội.

3. Nguyễn Trọng Chuẩn (2020), Chức năng giáo dục của gia đình trong quá trình phát triển con người Việt Nam, *Tạp chí Triết học*, số 12.

4. Nguyễn Hữu Dũng, Xây dựng gia đình Việt Nam thời kỳ công nghiệp hóa, hiện đại hóa, *Tạp chí Xã hội học*, số 2/2021.

5. Đảng Cộng sản Việt Nam (2013), *Văn kiện Hội nghị lần thứ tám Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XI (Nghị quyết số 29-NQ/TW, ngày 04/11/2013) về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo*.

6. Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Văn kiện Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng*, Tập I, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội.

7. Tô Lâm (2024), *Cơ sở định vị mục tiêu phát triển và định hướng chiến lược đưa đất nước bước vào kỷ nguyên mới*, đăng tải tại Báo điện tử Nhân Dân, ngày 25-11-2024.

https://special.nhandan.vn/dinh_vi_muc_tieu_dua_dat_nuoc_buoc_vao_ky_nguyen_moi_va_nhung_dinh_huong_chien_luoc/index.html

8. Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, Tập 5, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội.

9. Lê Thị Quý (2014), *Xã hội học gia đình*, Nxb. Khoa học xã hội, Hà Nội.

10. Thủ tướng Chính phủ (2020), *Chiến lược phát triển gia đình Việt Nam đến năm 2030*, ban hành kèm theo Quyết định số 2238/QĐ-TTg ngày 30/12/2020 của Thủ tướng Chính phủ.